

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של מרן הרבי הקדוש רבי יצחק מסקווירא זי"ע בנו של המגיד הקדוש מטשערנאביל זי"ע ובזיוו"ש חתנו של הרבי הקדוש מרוז'ין זי"ע נסתלק י"ז ניסן (תרמ"ה)

פעם אחת ביום הקדוש אחר תפילת כל נדרי ישב הרבי הקדוש בחדרו, והבעל תפילה עמד לפניו, וראה את תואר פני הרבי בימי הדרת פנים מאירים, וחשב בדעתו שיש לרבי תואר פני "כהן גדול". תוך כדי שהוא חושב כך, סיפר לו הרבי: אבי המגיד הקדוש מטשערנאביל זי"ע אמר פעם למחותנו - חמי הרבי הקדוש מרוז'ין זצוק"ל, הידעתם אשר נתתי לבני ר' יצחק נשמה מכהן גדול? והרבי סיים, אולם איני יודע אם באמת השגתי מדרגה זו להיות בבחינת כהן גדול. ויהי לפלא.

*

בעיר קעשינוב היה אחד מחסידיו הרבי שהיה חולה מסוכן רח"ל, והרופאים אמרו נואש לחייו, כי היה לו המחלה הנוראה רח"ל שהיו קוראים אותה בזמנם "ראק", והיה הולך ונכחש מאד. בצר לו קם ונסע לסקווירא על שבת פרשת בהעלותך, כי מרגלא בפי החסידים, שכשנוסעים על שבת זו הוא נחשב כמו שנוסעים על חג השבועות, כי הוא שבת "נאך" שבועות - השבת שאחר שבועות הוא 'עוד' שבועות.

בבואו לסקווירא, הגיש פתקא דרחמי לרבי, ובכה לפניו מאד, וסיפר לו חוות דעת הרופאים ושכבר אמרו נואש לחייו, וביקש לרבי שיבקש עליו רחמים. הרבי קרא את הפתקא ואמר לו, מה אומרים הרופאים שזה "ראק"? הלא מקרא מלא הוא בפרשה זו, (במדבר יב, ב) "הֲרַק אֶךְ בְּמִשְׁה דְּבַר ה' הֲלֹא גַם בְּנֵי דְבַר וַיִּשְׁמַע ה'", וכך אני מפרש פסוק זה, ה'רַק' - אך במשה, חולי של ראק, אֶךְ בְּמִשְׁה הוּא, זה שייך לצדיק הדור לרפאותו, כך דְּבַר ה', על דרך ישלח דברו וירפאם (תהלים קז, כ). והמתין קצת ואמר, 'הֲלֹא גַם בְּנֵי דְבַר וַיִּשְׁמַע ה'". ואמר לו, סע לביתך וה' ישלח לך רפואה שלימה מן השמים. וכך היה, שהאיש נרפא לגמרי.

המצות מצווה שקיבל הרבי הקדוש ברגע האחרון

בתקיעת שופר מזכירים את זכות הנשים צדקניות העוסקות בהכנה לפסח

בדף היומי בחול המועד (סוטה יא.) נלמד, שבזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, ובזכות נשים צדקניות תהיה הגאולה העתידה בקרב. ועל פי זה אפשר להבין עומק כוונת קדשו של מרן הקדוש לוי מארדיטשוב זי"ע סגורן של ישראל, שאמר, על מה שאנו אומרים ביהי רצון שלאחר תקיעת שופר, 'שכל המלאכים היוצאים מן התקיעות ומן הקשר"ק והקשר"ק יהיו לנו למליצי יושר ולמלמדי זכות', שראשי תיבות של קשר"ק הוא, 'ק'ראָן ש'אָבן ר'יבן ק'אָשְׁרָען" - עבודת הניקוי של הנשים הצדקניות לפני חג הפסח.

והנה בפשטות נראים הדברים כעין מליצה, אבל באמת כונה עמוקה יש בזה, שאנו אומרים אחרי תקיעת שופר, אמנם תקענו שופר, אבל לצערנו לא עשינו את כל ההכנות כדבעי לפני המצוה הקדושה הזו, על כן אנו מבקשים מהקב"ה, קח את ההכנות הקדושות של הנשים הצדקניות לפני חג הפסח, וצרפם אל התקיעת שופר שלנו, ויעלו לרצון לפניך כל המלאכים הקדושים שנבראים מן ה'ק'ראָן ש'אָבן ר'יבן ק'אָשְׁרָען" שלהם, והיו לנו למליצי יושר לפני כסא כבודך.

טוב עין הוא יבורך, ישר כח לגאון הרב יצחק אייזיק טפר שליט"א ששלח לנו את הדברים מתוך הגדה של פסח 'תורת איש' לגאון הצדיק רבי יצחק שלמה אונגר זי"ע

עיקר הטענה היא אך מוצאים זמן להתבטל

הבוקר התבוננתי בדף היומי של אתמול (סוטה דף ג.) וחשבתי אֶ בְּאִמְכֶם קְשִׁיָא... קושיא עוצמתית, שכל אחד שלומד את הגמרא צריך לשאול מעצמו את הקושיא. הגמרא אומרת, 'ריש לקיש אמר, אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות', והקושיא נשאלת מאליה, הרי שטות פטור מכל המצוות, אם כן למה מגיע גיהנם ועונשים למי שעובר עבירה, הרי הוא שטות בשעת המצוה, ואם כן הוא אנוס.

וחשבתי תשובה בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, על פי וואָרְט ששמעתי כד הוינא טליא בגול לילות, שהרבי הקדוש השרף מאקצק אמר, אִיךְ הָאָב נִישֵׁט קִיין טְעָנוֹת אויף מִינַעַת חֲסִידִים פֿאַרְוֹאָס זײ טוֹקֵן עֵבִירוֹת. נָאֵר אִיךְ הָאָב טְעָנוֹת אויף מִינַעַת חֲסִידִים ווי קִאָבֵן זײ צײט צו טוֹקֵן עֵבִירוֹת - אין לי טענות על החסידים שלי למה הם עושים עבירות, רק יש לי טענות על החסידים שלי איך יש להם בכלל זמן לעשות עבירות.

ועל אותו משקל, אדם השקוע בתורה הקדושה, שהוא סם חיים, אין נכנס בו רוח שטות, ומזה שנכנס באדם רוח שטות מוכרח שהיה מסתובב בטל, ועל ידי זה היה למלך זקן וכסיל היצר הרע האופציה להכניס בו רוח שטות וכך להכשיל אותו בעבירה, ואם כן הוא ההיפך מאנוס, זה פשיעה ממש, נמצא שהגיהנם והעונשים שייקבל, הוא על הבטלה שהתבטל!

(מתוך הפתיחה לשיעור - סוטה דף ד, י"ז חשון תשע"ו)

קופה מיוחדת עבור השליחים ההולכים ובאים בקפיצת הדרך

הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע, והרבי הקדוש רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע סיפרו: שבוע לאחר חג השבועות, נסע הרה"ק רבי משה מקארוב זי"ע להשתתף ב'די גרויסע אקסטילער חתונה' - בחתונה הגדולה והמפורסמת שהתקיימה באוסטיילא.

לפני נסיעתו מסר לו אביו מרן ה"ש שלום" מבעלזא זי"ע, קויטל עם פדיון, ואמר לו: 'לבטח חותנת המגיד הקדוש מטשערנאביל זי"ע ישתתף אף הוא בחתונה הגדולה, ובכן מסור לו את כסף הפדיון והקויטל שבידך, ותן עיניך בו לדעה מה יעשה בהם'.

כשחזר הבן מהשמחה, בא לאביו המהר"ש מבעלזא, והשיב לו דבר: "התבוננתי היטיב מה עשה חותני הקדוש מטשערנאביל עם הקויטל ועם הפדיון. את הקויטל כרך על אצבעו, ואת כסף הפדיון הטמין בכיס ה'וועקסטיל' - האפודה הפנימי הסמוך ביותר לגופו".

צהל מרן המהר"ש ואמר: "איך האב א גרויסע הנאָה" - יש לי הנאה גדולה. ונתן טעם לשמחתו זו: "את הקויטל שלי כרך על אצבעו, כי באופן זה יהיה לו יותר קל לברך ולהעביר בעד אחינו בני ישראל הנתונים בצרה והזקוקים לישועה, ולהשפיע עליהם שפע ברכה והצלחה, רפואות וישועות. ואת מעות הפדיון הטמין בכיס אפודתו עבור שליחיו. ושליחים אלו מה טיבם? הסכת ושמע מעשה שהיה אצל הרבי הקדוש החוזה מלובלין:

רבינו ה"חחה" מלובלין, היה נוהג לאחר אפיית מצות מצווה בערב חג הפסח, לברור את המצות אחת לאחת. לחלק שבהן היה קורא בלשון חיבה "צדיקים", לבינוניות שבהן קרא שמם "בינונים", והנשארים היה מכנה ב'שם רשעים'. את המצות שקרא אותן 'צדיקים' היה לוקח לעצמו עבור ליל הסדר, ה'בינונים' היו עבור בני-ביתו והחסידים, ואילו את ה'רשעים' היה מוציא לשריפה, והיה לו בזה ענינים גבוהים וכוונות עמוקות.

שנה אחת, לאחר שכבר יצאו כל המצות מן התנור, כינה את כולן 'רשעים', והקלם באש. וכך נשאר ללא מצות 'צדיקים' ו'בינונים', זאת אומרת, שאין מצות עבור ליל הסדר! הדבר היה קשה מאד בעיניו, ויתעצב אל לבו, הן שעת בין הערביים היא, וכבר נטו צללי ערב, ועדיין אין ברשותו כזית מצוה עברו ועבור בני ביתו והחסידים.

והנה לפתע, נִפְחִית מִן שְׁמַיָא, הופיע שליח מצוה מהמגיד הקדוש מטשערנאביל, ובידיו מצות ערב פסח חמות שזה עתה נאפו אצל המגיד הקדוש. שמח החוזה מלובלין שמחה רבה על המצות, והזמין את השליח להישאר בלובלין ביום טוב ולהסב על שולחנו ב"סדר". אך, השליח דחה את ההצעה באומרו, כי השעה דוחקת אותו לשוב בחפזון לטשערנאביל, כדי שיהא סיפק בידו להשתתף ב"סדר" בצל רבו ה"מגיד".

סיים מרן המהר"ש את דבריו, ואמר לבנו הקדוש רבי משה: "אֶ זְעֻלְכֶע שְׁלִיחִים, וואָס קענען בְּרַעַנְגֵן עֶרֶב פֿסח'דיגע מצות פון טְשַׁע־רָנָאָבִיל קִיין לִבְלִין, און זײן צוּרִיק אין טְשַׁע־רָנָאָבִיל אויפן סֶדֶר, פֿאַר זײ איז דָּער מְגִיד מְפָרָס פֿון דָּעם נְגַלְט". - שליחים כאלו, שבכוחם להביא מצות של ערב פסח במרחק רב מטשערנאביל לובלינה, ותיכף לשוב למגיד לליל הסדר, שליחים אלו מפרנס המגיד מהכספים שהוא מטמין ב'וועקסטיל הזה, ולכן שמחתי לשמוע שהמגיד הטמין את הפדיון ששלחתי לו, ב'וועקסטיל הזה.

להשפיע
עליהם
שפע
ברכה
והצלחה

ביום טוב הראשון של פסח, בורא עולם האיר לי הארה, בקלויז בבאיאן בעיר הקדוש ביתר, הקלויז זה פינת יקרת שמאיר את כל העיר ביתר. בודאי אתם מכירים את השיר הקדוש שמיוחס להייליגער רח'לינגער ז"ע, 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ' (שיר השירים ב, ז). הרבי הקדוש סניגורן של ישראל ההייליגער קדושת לוי אומר על פסוק זה בשם הרמב"ן, דכשהידי מקבל התעוררות ותשוקה לדבר שבקדושה, יראה לעשות תיכף ומיד כלי של מצוה להתעוררות, כדי שהתעוררות לא תפוג. והנה בוהר הקדוש (ח"ב מ: מבואר גדול קדושת ליל הסדר, שהקב"ה וכל הפמליא של מעלה יורדים לחוות בנועם זיו עבודת בני ישראל בלילה הקדוש של ליל הסדר. יבוא יהדי ויגיד לעצמו, איך מצליחים לשרוד את המעבר מחג הראשון של פסח, לימי חול המועד הקדושים, הרי בליל הסדר אנו עולים לזכה דרגה נפלאה, עד שמוצא מהרבי הקדוש מרן הדברי יואל ויואל משה' רבי יואל'יש זצוק"ל, שמי שלא מוגיע בליל הסדר למדרגת רוח הקודש, הוא לא בן אדם!!!

רק חשבתי אתמול בלילה, שלכן במוצאי יום טוב ראשון מתחילים לספור ספירת העומר, כדי שהקדושה שהיה לנו בליל הסדר לא תפוג, רק יהיה לזה כלי של מצוה. וכיון שהזכרנו ספירת העומר, איך אפשר שלא להזכיר את הרבי שלי, הרבי של כלל ישראל, אביהם של ישראל, מרן הבאר יעקב ממדבורנה זצוק"ל, ששפך לבו כמים לבורא עולם בספירה.

ולכן אומרים במוצאי יום טוב 'אתה חוננתנו', למרות שגם חול המועד הוא קודש, עם כל זה אומרים באתה חוננתנו, 'ויבדל'ה אלקינו בין קדוש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים' כלשון שאומרים בכל מוצאי שבת. כי אכן הנה העברה שלנו לאחר ליל הסדר, להכניס את החול לקדושה, להכניס את ששת ימי המעשה לקדושה, וכמו שכתוב בירושלמי, לא ניתנו מועדים לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה.

(מתוך הפתיחה לשיעור - יבמות דף מא, ט"ז ניסן תשפ"ב)

ליל הסדר אצל מרן הרבי הקדוש ה"אמרי חיים" מויזניץ זצוק"ל

ככל שקרבו השעות בערב פסח, כך גאתה ההתרגשות וההשתוקקות. תפילת מעריב התפללו בתחילה בבית המדרש 'בית הלל', כי ה'סדר' הוכן בהיכל בית המדרש. אך לאחר מספר שנים עברו להתפלל על מדרגות בית המדרש, כשרבינו עומד למעלה ליד דלת בית המדרש, וכל הקהל עמד על המדרגות וברחבה הסמוכה. כבר בתחילת תפילת ערבית של יו"ט, ראו שההתלהבות הפנימית גוברת מרגע לרגע ומאימת לפרוץ החוצה בקול רעש גדול, ובהגיעו לתפילת הלל תיכף אחרי שמונה עשרה, כל האש שבערה כל חודשי החורף, התפרצה באותה שעה במלוא עוצה ובשיא עוצמתה.

לא שייך לתאר במילים את ההתלהבות היוקדת שהיתה בהלל שאחרי התפילה, רק זאת נוכל לומר כמשל, לאדם שתעה בדרכו ועמד וציפה בכיליון עיניים להגיע למחוז חפצו, וכאשר זכה להגיע למקום שלבו חפץ וכוסף זה זמן רב, מתפרצת התרגשותו מליבו ושופפת על כל סביבותיה.

מיד אחרי התפילה היו מוכרחים להתחיל בעריכת ה'סדר', כי רבינו לא היה מסוגל להמתין אף לא רגע אחד. בכלל, צורתו היוקדת לפני הכניסה לעריכת ה'סדר', היתה נורא נוראות, הוא היה ממש במציאות אחרת לגמרי. כל רגע וכל בדל שנייה היה יקר המציאות.

בתקופה בה התפללו בליל יו"ט פסח על מדרגות הכניסה של בית המדרש, הכניסו בני משפחת רבינו את הקיטלעך שלהם לחדרו של רבינו, כדי שיהיו בהישג ידם מיד לאחר גמר תפילת ערבית. הקיטלעך היו מונחים שם באי סדר, ובגמר התפילה לאחר שרבינו מיהר לומר 'גוט יו"ט' בחיפזון ונכנס לחדרו, חיפשתו בין כל הקיטלעך את הקיטל של רבינו.

פנה אלי רבינו ואמר לי בשלהבת אש: "אוי, מנחם לייזער, עורי מתפקע עלי, הרי כל רגע שווה יהלומים..." לא היתה לי ברירה, לקחתי את הקיטל הראשון שהזדמן לידי והבאתיו לרבינו [לאחר-מכן התברר שהיה זה אכן הקיטל של רבינו]. הלבשתי לרבינו את הגאָרְטֶל, ורבינו כבר המשיך ללבשו תוך כדי הליכתו לבית המדרש... אמנם על אף כל החיפזון הרב וההשתוקקות הגדולה לפתוח כבר באמירת 'קדש', הרי משנכנס רבינו לבית המדרש, נותר לו זמן לסקור בסקירה אחת את כל ההיכל, ובחדות עיניו ראה איפה כל אחד יושב, ועוד יכל להעיר ברמיזה שצריכים להושיב יהודי מסוים במקום גבוה יותר, ושבחור לא יסתיר ליהודי אחר, ושהאברכים לא ישעו את עצמם על יהודי זקן פלוני... [בשנים הראשונות היו הבחורים והאברכים עומדים משך כל הסדר סביב בית המדרש, ולפעמים היו נדחקים ונשענים על המבוגרים שישבו בשולחן, כדי להיטיב לראות את פני רבינו].

לא ניתן לתאר במילים יבשות איך היה נראה ליל הסדר עצמו. הגאון הצדיק רבי אליעזר דוד פרידמאן זצ"ל היה מספר, כי לפני חג הפסח בהיותו אחראי להכין את הספרים הנצרכים לרבינו בימי החג, היה רבינו מורה לו להכין את 'סידור רבי שבת' להרה"ק רבי שבת מראשקוב ז"ע, המיוחד לליל הסדר, ובו השתמש רבינו בליל התקדש החג. הגרא"ד פרידמאן היה מוסיף ומציין זאת לפליאה, מה שרבינו היה מכוון כוונות עמוקות ונסתרות בשעת עריכת הסדר, שהרי 'סידור רבי שבת' הוא מלא ברזין דרזין וסתרית תורה, וזו היתה הפעם היחידה שראה את רבינו עוסק בכוונות ובייחודים בפרהסיא.

בעת אמירת ההגדה ראו כולם שרבינו מצטמצם בכל כוחותיו שלא להתפרץ החוצה יותר מדי, וכפי שסיפר לי נכדו-חביבו כ"ק מרן אדמו"ר מסלונים שליט"א, שזכה להיות אצל רבינו יותר מעשרה סדרים שנה אחרי שנה, ועקב היטב אחרי תנועותיו בקודש בכל רגע ורגע.

וסיפר שפעם היה הציבור מיסב בסעודת שולחן-עורך משך שעה ארוכה, וראה את רבינו יושב בתוך כסאו ומביט אל-על לעבר נקודה מסוימת עלומה בתקרה, ולמרות המהומה והרעש שהיו בבית המדרש בהגשת המאכלים לפני הציבור וכיוצא בו, לא הזיז רבינו את גופו כמלוא נימה משך כל אותה שעה, רק הביט והביט כלפי מעלה בעיניים מלאות דביקות עילאית, כשהכל רואים בחוש שרבינו אינו נמצא כאן עלי אדמות. מוסיף מרן האדמו"ר מסלונים שליט"א ומספר, כי אז הבין וראה מה הפירוש של 'מוחיך דגדלות' בליל חג הפסח.

עם זאת היו כמה קטעים שנתן רבינו לאִשׁוּ הגדולה לעלות על גדותיה, כמו בקטעים הבאים: "ובמורא גדול זה גילוי שכונה", שעשה תנועות מיוחדות בידיו; "אני ה' אני ולא אחר", היה אומר זאת בקול זעקה אדירה ובהתלהבות מיוחדת; "ונתן לנו את השבת", כיון שהזכיר את השבת-קודש התלהב הרבה ועשה תנועות מיוחדות; וכן בקטע "ונתן לנו את התורה", היה מתלהב ביותר ורואו על פני קודשו שמחה של להט קודש. אחר כך, כשכבר הגיעו לפני ה'כזית מצה', ראו שכבר אינו מסוגל להמתין יותר. ההכנה ל'כזית מצה' היתה מוקד'דיג, קשה לתאר זאת למי שלא נכח בה.

טוב עין הוא יבורך ישר כח לספרא רבא ידידי הרב יוסף מאיר האס שליט"א ששלח לנו את הדברים מתוך הספר החדש "לפני ולפנים" חלק ב' להרב מנחם אליעזר מוזס שליט"א

מרן הרבי הקדוש האמרי חיים מויזניץ זצוק"ל בשריפת חמוץ

מאוצרות המועדים

בכלל סיפור יציאת מצרים, הוא גם כן לספר איך שהשי"ת עזרם בזוה שלא החמיץ עיסתם, הגם שהלכו בדרך ועיסתם בשמלה על שכמם, ולא היה באפשרי לשמור מחימוץ רק בעזר אלהים לא החמיץ. ומזה יִדַע שכל המצוות כולם אין האדם עושה מאומה אם לא שהשי"ת עזרו.

זהו אמרו, 'מצה זו שאנו אוכלים על שום מה', פירוש, איך אפשר לאכול מצה שתהיה משומרת ודאי, הלא דבר גדול הוא מאד שלא יהיה בו שום חשש כלל וכלל אפילו ממשחה חמץ, ואיך אפשר לקיים מצוה זו כתיקונה.

ואמר 'על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו', רצה לומר, שאנו סומכין שה' בעזרנו שלא יהיה בַּמְצַנֵּת מצה שום חשש, כמו שעזר השי"ת את אבותינו בצאתם ממצרים, הגם שאז לא היה באפשרי להם כלל וכלל לשומרה מחימוץ כהלכתה - כן אנו נבטח בה' שהוא יעזור לנו לקיים מצות מצה כהלכתה.

(מאוור ושמש פירוש על ההגדה)

הדברי תורה לזכות והצלחת רבי עקיבא יוסף בן אסתר גיטל, הרבנית לאה בת מלכה, ולזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661